Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2000–2001

25 828 Wijziging van enkele onderwijswetten in verband met de invoering van persoonsgebonden nummers in het onderwijs

Nr. 20

BRIEF VAN DE MINISTER EN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Zoetermeer, 6 juli 2001

Onlangs behandelde de Tweede Kamer het wetsvoorstel voor de invoering van het persoonsgebonden nummer in het onderwijs (25 828). In het debat hierover is – naar aanleiding van de brief van de VOS/ABB namens de gezamenlijke besturenorganisaties – onder meer gesproken over de bestuurlijke inbedding van de geanonimiseerde gegevensverzameling bij het agentschap Centrale Financiën Instellingen van het ministerie van OCenW. Aangegeven is dat hierover een convenant met de besturenorganisaties in voorbereiding is. Tevens is toegezegd de Tweede Kamer te informeren over het convenant. Hierbij ontvangt u daarom het onlangs door de staatssecretaris van onderwijs ondertekende convenant.[1] Met deze brief informeren wij u tevens over het kwantitatief informatiebeleid dat wij voorstaan.

Het kwantitatief informatiebeleid is bedoeld om de informatievoorziening in de onderwijskolom te verbeteren. De onderwijsinstellingen staan daarbij centraal. Instellingen moeten makkelijker informatie kunnen opvragen en minder administratieve last ondervinden van gestelde informatievragen. Ook moeten instellingen meer profijt krijgen van de beschikbare informatie bij de overheid. Dit beleid past in het bredere dereguleringsbeleid zoals het voor het primair en voortgezet onderwijs wordt verwoord in de brief «Kwaliteit aan de basis». Deze brief wordt ook in deze periode aan de Tweede Kamer gestuurd. Het kwantitatief informatiebeleid ondersteunt de beleidslijn die in deze brief beschreven wordt. Zo is bijvoorbeeld goede managementinformatie voor scholen van belang bij de verdere invulling van de integrale kwaliteitszorg.
Voor de onderwijsinstelling betekent meer beleids- en bestedingsvrijheid ook meer nadruk op verantwoording. Dit betreft verantwoording naar het departement en verantwoording naar de omgeving van de onderwijsinstelling. Informatie speelt hierbij een belangrijke rol. Het departement moet voorts inzicht hebben in het functioneren van het stelsel. Het kunnen volgen van schoolprestaties is daarbij voor het departement, maar ook voor de scholen van belang. Als invulling van deze verantwoordelijkheid

[1] Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

KST54626
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2001

van de Minister voor het onderwijsstelsel loopt het traject «van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording» (VBTB). Hierbij is het van belang dat op een eenduidige en heldere wijze financiële en inhoudelijke verantwoording wordt afgelegd over gevoerd beleid. VBTB vereist daartoe een goede kwaliteit van verantwoordingsinformatie.

Het kwantitatief informatiebeleid streeft naast kwaliteitsverbetering van informatie de volgende doelen na:
– verlaging van de bevragingslast voor scholen
– teruglevering van managementinformatie aan scholen

Wij streven er uitdrukkelijk naar om zoveel mogelijk gebruik te maken van de mogelijkheden die informatie- en communicatietechnologie (ict) biedt. Dit geldt bij zowel het verzamelproces als bij de teruglevering van (management)informatie. Voor de teruglevering van informatie wordt gebruik gemaakt van Kennisnet.

2.1 Verlaging van de bevragingslast

Net als bij het dereguleringstraject staat bij het kwantitatief informatiebeleid verlaging van de bevragingslast voor scholen centraal. Om dit te kunnen bereiken heeft OCenW de oorzaken van de bevragingslast in kaart gebracht, waarna verbetervoorstellen zijn gedaan. Zo zijn bijvoorbeeld gegevensvragen beter op elkaar afgestemd; een vraag wordt zo maar één keer gesteld.

Binnen het kwantitatief informatiebeleid wordt ernaar gestreefd dat gegevensuitwisseling geautomatiseerd plaatsvindt. Aan de hand van kwaliteitseisen worden gegevens, bijvoorbeeld over leerlingen en personeel, éénmalig en op enkelvoudig niveau verzameld en voor meervoudig gebruik opgeslagen. Hierdoor verbetert de kwaliteit van gegevens en door het vaker gebruiken van eenmalig gevraagde gegevens vermindert de bevragingslast.
Deze meer robuuste aanpak leidt tot minder bevragingen voor de scholen. Nieuwe vragen kunnen in deze opzet vaak worden beantwoord zonder de scholen opnieuw te bevragen. Bij de nadere eisen aan de verantwoording – in het licht van de autonomievergroting en de daarmee samenhangende verantwoording – betekent dit dat de druk op de scholen beperkt kan blijven.

Naast de informatievraag van OCenW heeft een school ook te maken met de informatievraag van de directe omgeving: ouders, leerlingen/studenten en gemeenten. Ook andere instanties als het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het Centraal Bureau voor de Statistiek vragen informatie van de instellingen. De informatielast die hieruit volgt kan verminderd worden door de OCenW-gegevens breder en eenvoudiger ter beschikking te stellen. OCenW kan gegevens die betrokkenen nodig hebben eenvoudig – bijvoorbeeld via internet – aanbieden. De instanties hoeven dan niet meer voor elke vraag een school te benaderen.

2.2 Teruglevering van informatie aan scholen

Eén van de belangrijkste uitgangspunten van het informatiebeleid is het tweerichtingsverkeer van informatiestromen tussen scholen en ministerie. De scholen moeten de gegevens die ze leveren snel terugkrijgen, zodat zij de gegevens kunnen controleren. Uiteraard worden deze gegevens langs elektronische weg uitgewisseld.

Scholen zijn niet alleen leverancier van gegevens, maar zelf ook gebruiker van (management)informatie. Door het vergroten van de autonomie

krijgen scholen meer ruimte om zelf beslissingen over de toekomst van de school te nemen. Daarvoor is informatie erg belangrijk. Door terugkoppeling van de beschikbare gegevens kan OCenW in een deel van de informatiebehoefte voorzien. Over de informatiebehoefte vindt overleg plaats met vertegenwoordigers van scholen. De op maat aangeleverde informatie kan de school gebruiken voor doeleinden als bench-marking, sturing en schoolbeleid.
Om de informatie feitelijk aan de onderwijsinstellingen beschikbaar te kunnen stellen, worden onderwijskerncijfers ontwikkeld. Deze kerncijfers worden via Kennisnet ontsloten.

Op termijn kunnen onderwijskerncijfers ook fungeren als de informatiebron voor overige betrokkenen en geïnteresseerden op het onderwijsterrein. Vanzelfsprekend wordt er daarbij voor gezorgd dat deze informatie niet tot op de persoon herleidbaar is.

3 Resultaten kwantitatief informatiebeleid

3.1 Convenant over de informatievoorziening in het primair en voortgezet onderwijs

In het bestuurlijk overleg met het veld wordt de basis gelegd voor het bereiken van de doelstellingen van het kwantitatief informatiebeleid. Brede ontsluiting van de OCenW-gegevens vraagt om goede afspraken met de vertegenwoordigers van de onderwijsinstellingen; zeker nu CFI met de invoering van het persoonsgebonden nummer in het onderwijs geanonimiseerde gegevens over onderwijsdeelnemers krijgt. Met de invoering van het persoonsgebonden nummer kunnen eenmalig bevraagde gegevens vaker gebruikt worden. Ook personeelsgegevens komen, anoniem, op persoonsniveau beschikbaar. Bestuurlijke afspraken over gebruik en toezicht van deze gegevens gelden daarbij als randvoorwaarden. Het convenant legt de wil tot het samenwerken bij de verbetering van de informatievoorziening vast.

Het convenant voorziet in de instelling van een tijdelijke Commissie Informatie Onderwijs (tCIO) waarin OCenW én de besturenorganisaties voor po en vo zijn vertegenwoordigd. Deze commissie moet mij binnen één jaar adviseren over taken, bevoegdheden en samenstelling van een definitieve commissie inzake toezicht op en gebruik en beheer van onderwijsinformatie. Aandachtspunten zijn onder meer afspraken over de verstrekking van gegevens afgeleid van persoonsgegevens en het toezicht op privacy aspecten.

De tCIO ziet toe op het beheer en gebruik van de verzameling gegevens van onderwijspersoneel. Hiervoor is een voorlopige werkprocedure overeengekomen. De definitieve commissie zal ingesteld worden vóór de inrichting van het «gegevensdepot onderwijsdeelnemers» bij CFI.

De tCIO krijgt daarnaast als opdracht een mogelijke adviesrol te onderzoeken van de definitieve commissie voor het statistisch werkprogramma van OCenW. Ook onderzoekt de tCIO een mogelijke toezichtsrol op de integriteit en kwaliteit van onderwijsstatistiek. De commissie krijgt dan een bredere vertegenwoordiging.

Met het convenant is ook een andere overlegstructuur voor het informatiebeleid overeengekomen. Om de relatie met bestuur en onderwijsbeleid te versterken vormt het informatiebeleid voortaan een onderdeel van het sectoraal bestuurlijk overleg.

3.2 Vermindering administratieve lasten per sector

In de meeste onderwijssectoren zijn al concrete resultaten geboekt bij het verminderen van de administratieve lasten. Per onderwijsveld is gekeken welke gegevensvragen kunnen vervallen en waar gegevensvragen beter kunnen worden afgestemd. In het primaire en voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs wordt de belangrijkste reductie van informatielasten verwacht met de invoering van het persoonsgebonden nummer. Een groot aantal afzonderlijke gegevensvragen komt hierdoor te vervallen. In het hoger onderwijs is het effect minder groot omdat daar nu al gegevens over individuele studenten beschikbaar zijn. Per onderwijsveld worden in informatiestatuten afspraken gemaakt over de gegevensuitwisseling. Door de hiervoor beschreven ontwikkelingen zal de informatielast tussen de instellingen en het ministerie verminderen. Hieronder volgt een kort overzicht van reeds behaalde resultaten bij de vermindering van de administratieve lasten.

3.2.1 Primair onderwijs

De gegevensverzameling is binnen de huidige mogelijkheden redelijk efficiënt. Met de komst van het persoonsgebonden nummer neemt de efficiëntie toe omdat redundantie in de bevragingen kan worden voorkomen. In het kader van de vermindering van de informatielast vervalt het formulier van de integrale personeelstelling (IPTO). Ook vervalt de integrale groepsgroottetelling. Alle personeelsgegevens worden voortaan in beginsel via elektronische salarissystemen verzameld.
Nu onder de paraplu van het schoolbudget de bestedingsvrijheid toeneemt, is ook de vraag aan de orde of de huidige wijze van verantwoording (via de AVR-procedure) nog wel toereikend is. Bij de monitoring, toezicht en verantwoording over de besteding van het schoolbudget wordt aansluiting gezocht op de vereisten die aan een jaarrekening worden gesteld. Uitgangspunt is dat de verantwoording via AVR en jaarrekeningvereisten met elkaar in evenwicht moeten zijn en per saldo niet tot meer uitvoeringslasten leiden. Een verdere doorgroei naar de jaarrekening ligt voor de hand naarmate de bestedingsvrijheid de komende jaren verder toeneemt.

3.2.2 Voortgezet onderwijs

Ook in het voortgezet onderwijs zijn stappen gezet om de gegevensuitwisseling tussen de school en het ministerie te verbeteren. Door integratie van telformulieren is het aantal formulieren afgenomen. De culturele minderhedentelling en de leerlingtelling per vestiging zijn als afzonderlijke tellingen komen te vervallen. Verder zijn met name op het gebied van elektronische aanlevering van gegevens vorderingen gemaakt. Het elektronische formulierensysteem van CFI en de binnenkort te realiseren elektronische gegevensverzameling van de jaarrekeninggegevens worden steeds meer gebruikt. Ook is de Informatie Beheer Groep (IBG) overgegaan tot het digitaliseren van de examenregistratie. Door digitalisering is ook de dienstverlening aan de scholen toegenomen. De IBG levert na inschrijving van een leerling de GBA-adresgegevens van die leerling elektronisch terug aan de instelling. Met elektronische aanlevering van gegevens neemt ook de betrouwbaarheid toe door «validatie aan de bron».
Met de invoering van het persoonsgebonden nummer vermindert het aantal bevragingen sterk. Een tiental bevragingen komen direct na invoering of na een overgangsperiode te vervallen. Het gaat om tellingen verzorgd door CFI, IBG, CBS en inspectie. Daarnaast vervalt na een overgangsperiode ook de afzonderlijke integrale personeelstelling.

3.2.3 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

In deze sector gaat de aandacht uit naar de kwaliteit, het stroomlijnen en het optimaliseren van het gegevensverkeer tussen rijk, gemeenten en onderwijsinstellingen. Twee tellingen zijn reeds vervallen. Op dit moment wordt onderzocht of bestaande controleprocedures – die voor instellingen administratieve last met zich meebrengen – kunnen worden verbeterd en vereenvoudigd.
Momenteel wordt met de Bve-Raad overlegd over een convenant voor informatievoorziening in de bve-sector. Doelstellingen van het convenant zijn:
– vermindering van de bevragingslast voor de bve-instellingen;
– een efficiënter gebruik van de beschikbare gegevens;
– verbetering van de kwaliteit van de informatie;
– het maken van afspraken over toegankelijkheid en gebruik van de gegevens.

Met de invoering van het persoonsgebonden nummer zal de efficiëntie en de kwaliteit van de gegevensstromen rond educatie, leerplicht, voortijdig schoolverlaten/regionale meldcentra worden verhoogd.

3.2.4 Hoger beroepsonderwijs en Wetenschappelijk onderwijs

Het is de bedoeling de informatiestroom naar OCenW te beperken tot de noodzakelijke informatie. Het ligt in de bedoeling nog dit jaar in het licht van het voorgaande de informatie-afspraak met het ho-veld te actualiseren; ook wordt de richtlijn voor het jaarverslag aangepast. Er wordt daarbij ook nadrukkelijk gekeken naar het karakter van het jaarverslag, gelet op nieuw verworven inzichten over de publieke verantwoording door instellingen.

Deze stappen zullen leiden tot minder administratieve last voor de instellingen. De herziening van de informatievraag reduceert naar verwachting de vaste informatiestromen van instellingen naar OCenW en IBG.
Op het gebied van ict zijn reeds vorderingen gemaakt. Zo kunnen hbo- en wo-instellingen wijzigingen in het centraal register inschrijvingen hoger onderwijs via een beveiligde internetsite van de IBG doorgeven; ook krijgen ze langs deze weg verwerkingen teruggekoppeld. Verder is de gegevensuitwisseling rond vooraanmelding verbeterd. Er wordt op dit moment onderzocht of door koppeling van diverse bestanden redundantie in de bevraging kan worden voorkomen.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
L. M. L. H. A. Hermans

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
K. Y. I. J. Adelmund